

RAPORT EWALUACYJNY

ASOS 2014-2020

**Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej
Osób Starszych na lata 2014-2020**

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Raport dotyczy projektu „Wędrowne ptaki- teatralne spotkania pokoleń”. Projekt realizowany w okresie od 01.03.2015 r. do 31.12.2015 r. Projekt jest współfinansowane ze środków otrzymanych od Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020.

BADANIA ANKIETOWE

Jednym ze środków uzyskania informacji były badania ankietowe. Przeprowadzono trzy rodzaje ankiet. Dwie ankiety skierowano do uczestników warsztatów, a jedną do widzów uczestników spotkań integracyjnych. Opracowano formularz ankietowy skierowany do widzów, jego zadaniem było zbadanie siły oddziaływania spektaklu oraz jego wartości w prowadzeniu ku integralności społecznej i co jest jej nieodzownym warunkiem międzypokoleniowej rozmowy. Szóste otwarte pytanie miało ujawnić osobiste refleksje związane z oglądanym spektaklem. Zebrano 56 ankiet. Badanie zostało przeprowadzone na wszystkich spotkaniach integracyjnych. Liczba uczestników spotkań 383. Poniżej tekst ankiety.

ANKIETA EWALUACYJNA WIDZOWIE

1. Czy spektakl Cię poruszył? Podkreśl odpowiedź.

a) bardzo mocno b) mocno c) niezbyt d) wcale

2. Czy będąc widzem przeżyłaś/łeś emocje?

a) bardzo mocno b) mocno c) niezbyt d) wcale

3. Czy widowisko pokazało Ci coś nowego, otworzyło drzwi do nowych doświadczeń?

a) bardzo mocno b) mocno c) niezbyt d) wcale

4. Czy spektakl niesie przesłanie dla różnych grup wiekowych?

A) bardzo mocno b) mocno c) niezbyt d) wcale

5. Czy spektakl umożliwia rozmowę między przedstawicielami różnych pokoleń?

A) bardzo mocno b) mocno c) niezbyt d) wcale

6. Wyraź swoją opinię o spektaklu.

Odpowiedzi na szóste pytanie:

1. „Pierwszy raz w życiu miałam możliwość przebywania z osobami niesłyszącymi. Bardzo wzruszył mnie spektakl. Sceny przedstawione w spektaklu były dla mnie wzruszające. Dziękuję za to, że mogłam to obejrzeć.”

2. „Uniwersalny, poruszający”

3. „Wzruszający i poruszający problemy, których większość ludzi unika, ucieka od nich. Warto te tematy poruszać”.

4. „Bardzo mi się przedstawienie podobało. Podziwiam, jak wiele można powiedzieć, nic nie mówiąc [w przedstawieniu nie pada żadne słowo wypowiedane przez aktorów]. Dziękuję.”

5. „Wzruszający i piękny. Reżyser i aktorzy bliscy sobie, świetnie grający. Prosimy do nas przyjechać.”

6. „Bardzo podobał się nam pomysł. Wysoki poziom artystyczny. Prawdziwe emocje udało się wam przekazać”

7. „Podziwiam odwagę grupy.”

8. „Spektakl bardzo ciekawy. Mała wada: słaba widoczność aktorów.”

9. „Spektakl bardzo poruszający. Wart pokazania szerokiej publiczności.”

10. „Kawał dobrej roboty”

11. „Spektakl bardzo interesujący, wzbudza przemyślenia.”

12. „Jestem wdzięczna za to, że mogłam to obejrzeć. Zainspirowało mnie to do wielu przemyśleń, np. do tego, żeby się nie poddawać, a robić rzeczy póki mogą. Mocno podziałał na mnie ostatni długi dźwięk i bardzo mnie to poruszyło. Czas leci i na to wpływu nie mamy, lecz na to jak żyjemy, to i owszem. Dziękuję.”

13. „Kawał dobrej roboty. Nic więcej nie mam do dodania. Kawał wielkiej, dobrej roboty.”

14. „Głęboki, poruszający, godny polecenia.”

15. „Doskonały!”

16. „Spektakl bardzo mi się podobał. Brakowało mi jednak dopowiedzenia na koniec, jakie było jego przesłanie i co aktorzy dokładnie chcieli powiedzieć.”

17. „Teatr był bardzo piękny.”

18. „Bardzo piękny. W trzech zasadniczych obrazach można wyrazić wiele emocji i uniwersalnych treści dotyczących różnych grup wiekowych. W spektaklu, bardzo poetycznym, lalkarze wyrazili swoje emocje. Wzruszający był fakt, że sprawiło im to wiele radości, co w magiczny sposób udzieliło się widowni.”

19. „Świetne wykorzystanie bardzo efektownych, choć zrobionych w prosty sposób lalek, umożliwiających współpracę wielu osób. Bardzo dziękuję. Poruszające metafory osiągnięte skromnymi środkami. Spektakl filozoficzny.”

Uważna lektura wypowiedzi widzów pokazuje przede wszystkim piękno, niezwykłość i oszczędność formalną spektaklu. Dwie odpowiedzi 12 i 18 przekazują bardzo osobiste refleksje. Dostrzeżono także wagę pokazanych problemów. Na pewne mankamenty spektaklu – słaba widoczność aktorów wskazuje odpowiedź 8, na niezrozumienie przesłania odpowiedź 16. Z tych wypowiedzi wynika, że spektakl dotarł do widzów, poruszył ich a dzięki temu mógł stać się kanwą spotkania integracyjnego. Warto wspomnieć, że po spektaklu nastąpiła dyskusja. Ankieta była przeprowadzana na pięciu spotkaniach integracyjnych. W odpowiedziach na pytanie szóste nie występują w zasadzie negatywne opinie. W odpowiedzi 8 pojawia się fraza *Mała wada: słaba widoczność aktorów* a w odpowiedzi 16 *Brakowało mi jednak dopowiedzenia na koniec, jakie było jego przesłanie i co aktorzy dokładnie chcieli powiedzieć*. Są to jednak fragmenty wypowiedzi, których pozostałe części mają pozytywną wymowę.

Analiza ilościowa wyników ankiety ewaluacyjnej widzowie

W poniższej tabeli pokazano słupkowy wykres zebranych w wyniku badania ankietowego odpowiedzi na pytania zamknięte.

Tabela 1

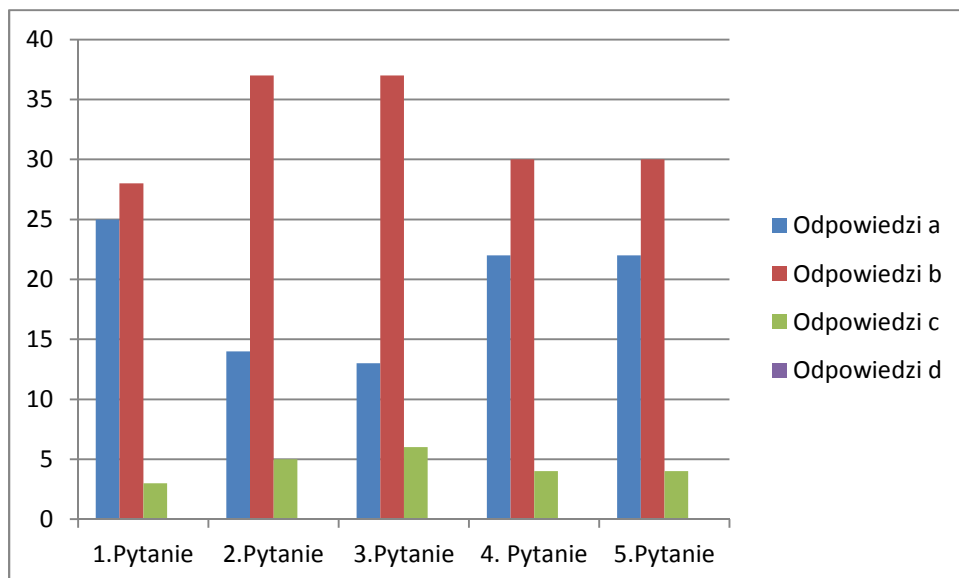

Tabela odpowiedzi

	Odpowiedzi			
	A	B	C	D
1. Pytanie	25	28	3	0
2. Pytanie	14	37	5	0
3. Pytanie	13	37	6	0
4. Pytanie	22	30	4	0
5. Pytanie	22	30	4	0

Najczęściej wybieraną odpowiedzią i to we wszystkich pytaniach było stwierdzenie „mocno”, czyli wybór **b**. To moda wszystkich wyborów odpowiedzi. Widać także, że w odpowiedziach na pytanie 1, ilość wyborów **a** jest dość bliska wartości mody. Istotne jest także nie pojawienie się w odpowiedziach wartości **d**, – czyli wcale. Stopień poruszenia widzów spektaklem można określić, jako mocny (kierując się modą), jednak trzeba zwrócić uwagę na to, że suma odpowiedzi **a** - bardzo mocno i **b** - mocno stanowi 94,6%. Jest to świadectwo siły oddziaływania spektaklu. Spektakl dotarł do estetycznej sfery percepcji widzów i zrobił na nich silne wrażenie. Wymiar wywołanych emocji ujawniają odpowiedzi na drugie pytanie. Widzowie przeżyli silne emocje. Tylko sztuka poruszająca emocję robi wrażenie. Ankietowani najczęściej wybierali odpowiedź **b**, czyli mocny. Spektakl otwierał drzwi do nowych doświadczeń niósł ze sobą świeże spojrzenie na problem. Widzowie pokazali to w swoich wyborach odpowiedzi na pytanie trzecie. Tu pokazuje się największa ilość wyborów **c**, czyli niezbyt. Można to odczytać, jako znak tego, że z emocjami, obrazem świata pokazanymi w spektaklu widzowie mieli lub mają do czynienia. Z drugiej strony można też sądzić, że otwieranie ludzi na nowe doświadczenia, pokazywanie tego, czego jeszcze w nas nie ma, jest trudne lub że akurat ten wymiar widowiska został zrealizowany w mniejszym stopniu niż inne badane obszary. W odpowiedziach na pytanie czwarte i piąte występuje taka sama moda 30 i takie same wartości wyborów poszczególnych odpowiedzi. Można to

zinterpretować, jako korelacje przesłania spektaklu dla różnych grup wiekowych i umożliwienia dyskusji pomiędzy tymi grupami. Suma wartości wyborów a i b waha się od najniższej 89, 3% po najwyższą 94,6%.

Reasumując należy powiedzieć, że spektakl spełnił zakładane w projekcie funkcje. Był istotny dla grupy aktorów, dostarczył im możliwości działania i twórczości, umożliwił występ oraz osiągnięci satysfakcji z osiągniętych wyników. Był także poruszający dla widzów, został dobrze przyjęty i mimo swej powagi i podjęcia bardzo istotnych dla człowieka kwestii nie nudził, lecz pobudzał do refleksji i dyskusji. Poprzez swoją wymowę i wymiar estetyczny był narzędziem integracji, umożliwił spotkanie twórców i widzów, a także osób z różnych pokoleń na płaszczyźnie sztuki. Sztuki, która pozwoliła mówić o istotnych sprawach ludzkiego życia.

W celu oceny przeprowadzonych warsztatów przeprowadzono badanie ankietowe. Opracowano formularz ankietowy składający się z dziewięciu pytań zamkniętych i dwóch otwartych. Ankieta była skierowana do grupy osób, które brały udział w warsztatach, a dokładniej w pierwszej ich edycji. Zebrano 18 ankiet. Poniżej zamieszczono formularz pytań.

ANKIETA EWALUACYJNA UCZESTNICZY SESJI SZKOLENIOWEJ

1. Czy warsztaty dostarczyły wartościowych metod do pracy z seniorami? Podkreśl odpowiedź.
A) zdecydowanie tak b) tak c) niezbyt d) nie e) zdecydowanie nie
2. Czy warsztaty były sprawnie przeprowadzone? Podkreśl właściwą odpowiedź.
A) zdecydowanie tak b) tak c) niezbyt d) nie e) zdecydowanie nie
3. Jak oceniasz merytoryczną wartość zajęć? Oceń ją podkreślając właściwą odpowiedź.
a) zdecydowanie wartościowa b) tak wartościowa c) niezbyt wartościowa d) niewartościowa
e) zdecydowanie niewartościowa
4. Czy forma i przebieg zajęć odpowiadały twoim oczekiwaniom? Podkreśl odpowiedź.
A) zdecydowanie tak b) tak c) niezbyt d) nie e) zdecydowanie nie
5. W jakim stopniu teatralna forma wypowiedzi może wpłynąć na rozmowę między pokoleniami? Podkreśl właściwą odpowiedź.
A) zdecydowanie tak b) tak c) niezbyt d) nie e) zdecydowanie nie
6. Ile technik z prezentowanych na warsztatach zapamiętałaś/Leś? Podkreśl właściwą odpowiedź.
A) wszystkie b) dużo c) niewiele d) żadne

7. Jak wiele sposobów prowadzenia grupy spośród zaprezentowanych możesz wykorzystać w swojej pracy? Podkreśl właściwą odpowiedź.

A) wszystkie b) dużo c) niewiele d) żadne

8. Czy prezentacja seniorów – była interesująca? Podkreśl odpowiedź.

A) zdecydowanie tak b) tak c) niezbyt d) nie e) zdecydowanie nie

9. W jaki sposób prezentacja wpłynęła na Twoje widzenie seniorów? Wyraź swoją opinię.

10) Teatr, seniorzy, młodzież proszę o garść opinii.

Analiza ilościowa wyników ankiety ewaluacyjnej uczestnicy sesji szkoleniowej

W poniższej tabeli przedstawiono ilościowy rozkład uzyskanych odpowiedzi na pytania zamknięte. Brak słupków dla wartości c, d i e wskazuje, że nie wybierano tych wartości, ich liczbowa wartość wynosi 0.

Tabela 2

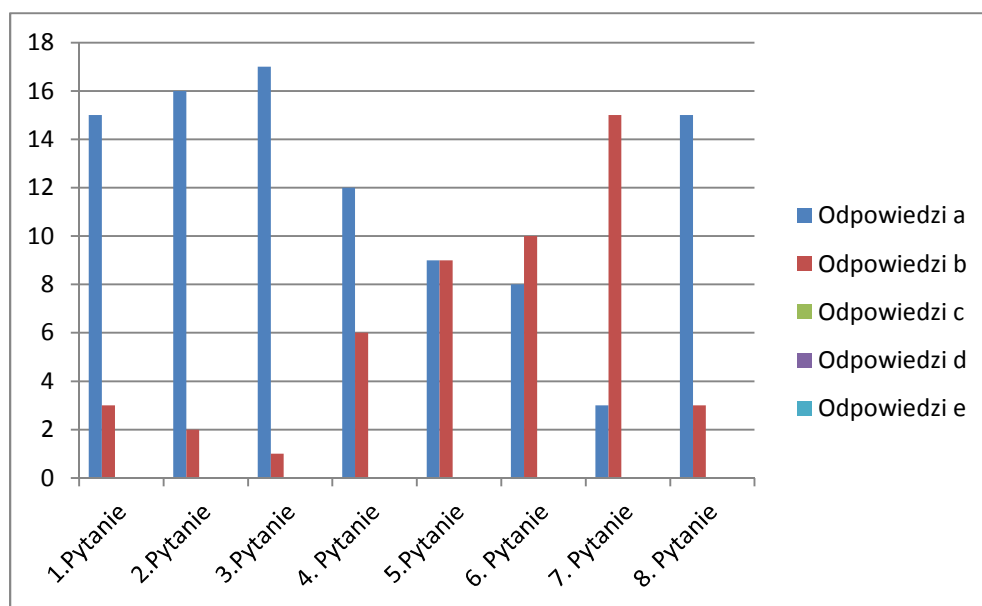

Tabela odpowiedzi

	Odpowiedzi				
	A	B	C	D	E
1. Pytanie	15	3	0	0	0
2. Pytanie	16	2	0	0	0
3. Pytanie	17	1	0	0	0
4. Pytanie	12	6	0	0	0
5. Pytanie	9	9	0	0	0
6. Pytanie	8	10	0	0	0
7. Pytanie	3	15	0	0	0
8. Pytanie	15	3	0	0	0

Pytanie 1 i pytanie 3 są ze sobą powiązane, wartość metod wiąże się z oceną merytoryczną, czyli przedmiotową zajęć. Wśród odpowiedzi na pytanie pierwsze 15 razy wybrano wartość a) – zdecydowanie tak, jest to także moda. Trzy razy wybrano wartość b) – tak. Widać, że wartość prezentowanych na zajęciach metod pracy został oceniona bardzo wysoko. Najwyższą wartość oceny wybrało 83% badanych. Na pytanie trzecie wyborem a) – odpowiedziało aż 94% badanych. Przedstawione dane wskazują, że oba wybory były ze sobą skorelowane. Świadczy to wiarygodności ocen wartości warsztatów. W opinii uczestników były one wartościowe, wartościowe i przydatne były zaprezentowane na nich metody pracy z seniorami. Trzeba dodać, że chodzi tu o metody teatralne, w których gra i kreacja odgrywają zasadniczą rolę. Ten sposób pracy jest, zatem efektywnym środkiem pracy.

Pytanie 2 zmierzało do ustalenia wartości organizacyjnych i sprawności ich przeprowadzenia. Odpowiedzi – moda a i dwie odpowiedzi b pozwalają stwierdzić, że warsztaty były bardzo sprawnie przeprowadzone. Pytanie 4 odsłaniało oczekiwania uczestników i stopień ich realizacji. Dwanaście razy wybierano najwyższą ocenę, jednak aż sześć razy ocenę wysoka, lecz niższą niż maksymalna. Można uznać, że warsztaty były zgodne z oczekiwaniami odbiorców w wysokim stopniu. Pytanie 5 pokazywało jak dalece teatr i teatralne formy wypowiedzi mogą wpłynąć na rozmowę między pokoleniami, inaczej mówiąc czy tkwi w nich potencjał umożliwiający zasadniczą formę komunikacji, jaka jest rozmowa. Warto dodać, że u podstaw rozmowy leży zainteresowanie zarysowanym problemem czy poglądem. Odpowiedzi na to pytanie pokazują, że teatralna wypowiedź stwarza takie warunki. Tutaj odpowiedzi dzielą się równo na wybór wartości a i b. Można przyjąć, że wartość tego rodzaju działań dla zapoczątkowania dyskusji jest duża. Pytanie 6 dotyczyło ilości zapamiętanych, a więc przyswojonych metod. Pokazuje to efektywność warsztatów w aspekcie dydaktycznym. Odpowiedź a – wszystkie wybrano 8 razy, odpowiedź dużo 10 razy. Wydaje się, że uczestnicy opanowali, zapamiętanie wiąże się ze zrozumieniem techniki działania, w bardzo dużym stopniu prezentowane środki. Pytanie 7 badało przydatność pokazanych technik w pracy z konkretnymi grupami (grupami prowadzonymi przez uczestników warsztatów). Odpowiedzi wskazują na duży uniwersalizm zaproponowanych na warsztatach środków. Dominuje w odpowiedziach wybór wariantu b. Świadczy to o rzetelności odpowiedzi, trudno, bowiem byłoby przyjąć, że wszystkie metody pokazane na zajęciach pasują do każdej grupy. Jednak moda, jaką jest odpowiedź b – dużo, jest bardzo dobrym wskaźnikiem doboru materiału przekazywanego na warsztatach do potrzeb osób pracujących z grupami.

Pytanie 8 badało program przygotowany przez grupę seniorów, a dokładniej jego odbiór. W skład programu wchodził spektakl i nauka języka migowego. Ten element został bardzo wysoko oceniony, 15 wyborów najwyższej wartości.

Podsumowanie

W wyborach nie widać krzywej rozkładu normalnego. Odpowiedzi grupują się wokół wartości najwyższych i wysokich. Można to odczytywać, jako zaburzenie lub jako świadectwo bardzo wysokiej oceny pokazanych spraw i działań. Można także interpretować ten fenomen, jako wynik zetknięcia się ankietowanych z czymś zupełnie nowym i odmiennym od dotychczasowych doświadczeń, wtedy przy pozytywnych pierwszych

wrażeniach wybiera się najwyższe oceny. Stąd płynie także refleksja, że prezentowane działania były dla większości uczestników czymś nowym i świeżym.

Pytania 9 i 10 były pytaniami otwartymi.

Odpowiedzi:

Pytanie 9:

1. „Wspaniały kontakt z głuchoniemymi, nauka języka migowego stworzyła łączność pomiędzy publicznością a aktorami, wspaniała idea.”
2. „Seniorzy potrafią zaangażować się i pokazać wiele.”
3. „Bardzo pozytywnie.”
4. „Prezentacja pokazała, że człowiek może być aktywny w każdym wieku. Bardzo miło widzieć, że seniorzy są szczęśliwi, uśmiechnięci i zaangażowani w to, co robią. Prezentacja wpłynęła pozytywnie na moje widzenie seniorów.”
5. „Wspaniałe warsztaty”.
6. Zobaczyłem nowe możliwości współpracy z seniorami w tworzeniu ciekawych przedsięwzięć, form teatralnych, które mogą pomóc w odkrywaniu ich potencjału twórczego.”
7. „Poprzez teatr ludzie z różnymi dysfunkcjami i w różnym wieku mogą działać razem, jest to wspaniała forma aktywizacji osób starszych oraz podnoszenia samooceny.”
8. „Są to ciekawe, dobre, sympatyczne [nieczytelne]. Chcą, aby ich docenić za trud pracy.”
9. „Bogactwo doświadczeń, które mogą oddziaływać.”

Pytanie 10:

1. „Zdecydowanie bardzo potrzebne są tego typu działania.”
2. „Potrzeba dużo czasu i poświęcenia, aby się udało.”
3. „Rewelacja, zachwycona [jestem].”
4. „Piękne przedstawienie, świetnie zagrane, oszczędne w środkach wyrazu, a przy tym bardzo wymowne.”
5. „Można w tym wymiarze próbować współdziałania tych grup [młodzież, seniorzy] wiekowych.”
6. Współpraca między pokoleniami, wymiana doświadczeń, opinii na temat otaczającego nas świata.”

Analiza pytań otwartych

Lektura odpowiedzi na pytania otwarte niesie pierwsze wrażenie, którym jest konstatacja, iż ankietowani nie odpowiadali na postawione pytania. Raczej kierowali się chęcią wyrażenia własnych odczuć. Pomimo tego widać w odpowiedziach pozytywną ocenę przydatności form teatralnych i teatru do budowania wizerunku seniorów. Ogląd całości wypowiedzi udzielonych na pytanie 9 pozwala stwierdzić, że zaprezentowane materiały, forma i treść pokazanych działań są siłą, która zmienia stan rzeczy, seniorzy pokazali się, jako sprawni i ciekawi twórcy, twórcy mówiący o rzeczach ważnych i ciekawych.

Odpowiedzi na pytanie 10 najmniej liczne w tym zestawie, pokazują, że zaprezentowane metody i tkwiąca w nich filozofia działań są skuteczne i atrakcyjne. Teatr, sztuka niesie ze sobą ogromny areał zastosowań i możliwości. Istotnym, choć zdroworozsądkowym ograniczeniem punktu widzenia, jest, jakość działań w tym miękkim obszarze.

Analiza ankiet Materiał ewaluacyjny

W celu oceny warsztatów przeprowadzono badanie ankietowe. Opracowano formularz ankietowy składający się z czterech pytań otwartych. Ankieta była skierowana do grupy osób, które brały udział w warsztatach, a dokładniej w drugiej ich edycji. Pytania zmierzały do zbadania zastosowań metod teatralnych w pracy osób przeszkolonych w ramach projektu. Zebrano 9 ankiet. Poniżej zamieszczono formularz pytań.

Materiały ewaluacyjne

1. Jak postrzegasz integrację grupy w czasie zajęć? Co szczególnie zwróciło twoją uwagę?

2. Jak metody teatralne działają w obszarze integracji grupy?

3. Przedstaw możliwe zastosowania poznanych metod w swojej pracy:

A) cele do realizacji, których mogą być wykorzystane pokazane sposoby pracy,

B) środki, ćwiczenia, które są szczególnie przydatne w pracy z prowadzoną grupą,

C) trudności w zastosowaniu metod teatralnych w pracy z Pani/Pana grupą,

D) jak widzi Pani/Pan przydatność metod teatralnych w edukacji, aktywizacji oraz integracji różnorodnych grup wiekowych,

E) proszę wskazać kierunki wykorzystania poznanych metod w swojej pracy.

4. Twoje uwagi i refleksje.

Odpowiedzi:

Pytanie 1

1. Integracja była bardzo dobrze przeprowadzona, szczególną uwagę zwróciła forma [działań], która wynikała z naszej wspólnej pracy.

2. Dobra integracja.

3. Integracja częściowa zbyt mało czasu na poznanie siebie.
4. Dobrze, mało czasu na więcej ćwiczeń integracyjnych, ale jest to usprawiedliwione czasem zajęć.
5. Uważam, że osoby obce sobie w sposób poprawny się zintegrowały, zwłaszcza podczas pierwszej części zajęć.
6. Bardzo dobrze. Duże zaangażowanie grupy, mimo różnorodności charakterów osób biorących udział w warsztatach.
7. Grupa osób, które się nie znały była w stanie bardzo twórczo współpracować.
8. Szczególnie integruje praca nad scenkami ze wspólnie stworzonymi elementami scenografii i postaci.

Odpowiedzi na pierwsze pytanie wskazują, że integracja stała na dobrym poziomie. To istotne, bowiem pierwszym niezbędnym elementem sukcesu warsztatów wykorzystujących metody teatralne jest właśnie zjednoczenie grupy. Pozwala to na otwartość i swobodę w kreowaniu własnej aktywności. Wskazano także na najbardziej integracyjne formy pracy – praca nad scenkami. O częściowej integracji mówi odpowiedź 3. Wypowiedź 4 wskazuje na potrzebę większej ilości ćwiczeń integracyjnych, lecz jednocześnie wskazuje na przyczynę, dlaczego nie było to możliwe. To jest na ograniczenia czasowe warsztatów. Odpowiedzi od 5 do 8 wyrażają opinię, że integracja się powiodła.

Odpowiedzi

Pytanie 2

1. Zbliżają.
2. Wykonywanie wspólnej pracy, [tworzenie] obrazu.
3. Ćwiczenia z folią, wspólne ubieranie postaci.
4. Folia.
6. Wspólne tworzenie zajęć.
7. Wszystkie te poznane zostały wykorzystane/.
8. Tworzenie wizerunku, scenek, map, ćwiczeń grupowych.
9. Wspólne budowanie obrazu scenicznego i budowanie scen.

Odpowiedzi na pytanie 2 pokazują, jakie ćwiczenia miały według badanych istotny wpływ na integrację. Chodzi tu o ćwiczenia prezentowane na warsztatach jak i ćwiczenia, które stosowali ich uczestnicy w swojej pracy. Poza odpowiedzią 7 i 1 inne wskazują konkretne

ćwiczenia czy szerzej działania, które wpłynęły na integrację. Ćwiczenie określane mianem „folia” polega na uchwyceniu skrajów arkusza i takim jego poruszaniem, by przedmiot położony na środku folii trafił do określonej osoby, przedmiotem może być także niewielka ilość wody, której ruchem należy razem sterować.. Tworzenie wizerunku polega na zbudowaniu z dostępnych na Sali przedmiotów rzeźby przedstawiającej określoną w zarysach postać, scenki to oczywiście improwizowana gra, w tym wypadku, gra polegająca na wspólnej animacji lalki – jedną lalkę ożywiają trzy osoby, mapy to znane postępowanie wykorzystywane między innymi w socjometrii, ćwiczenia grupowe to różnorodne zadania wykonywane przez kilka osób. Ważne jest wskazanie 6, chodzi tu o wspólne ustalanie w grupie i z grupą tego, co będzie się działo na zajęciach. Praca teatralna została wprost wskazana i doceniona w odpowiedzi 9. Podsumowując trzeba powiedzieć, że pokazane ćwiczenia okazały się przydatne i zostały wykorzystane, jest to wskazówka dobrego doboru prezentowanego na warsztatach materiału. Szerzej patrząc na to zagadnienie można powiedzieć, że twórcze metody artystyczne mają niezwykle ważne w integracji grup zastosowanie. Można zaryzykować twierdzenie, że celem, do którego mogą być zastosowane omawiane metody jest kreacja i praca z grupą.

Odpowiedzi 3 a

1 a) Integracja grupy, układanie emocji.

1 a) Ekspresja siebie, wspólne tworzenie przestrzeni teatralnej.

1 a) Art terapia, budowanie zespołu, trening twórczości,

1 a) Praca z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie, mogą je wykorzystać w celu określenia, nazywania emocji.

1 a) Praca z osobami chorującymi psychicznie, osoby starsze.

1 a) Integracja różnych grup.

1 a) W pracy z dziećmi i seniorami.

Odpowiedzi różnią stopniem precyzji wskazań. Wskazują obszar przedmiotowych zastosowań, spraw do rozwiązania, których bądź rozwoju mogą być wykorzystane poznane metody. Inna grupa odpowiedzi to wskazania grup, w których te metody są lub mogą być przydatne. Obszary zastosowań są szerokie od autoekspresji, treningu twórczości, poznawanie i nazywanie emocji, „układanie emocji”, tworzenie przestrzeni teatralnej, po tworzenie i integrację grupy. Wydaje się, że istotne jest wskazanie spraw związanych z relacjami grupowymi, okazało się, że metody artystyczne, teatralne mają ważny wymiar w tworzeniu mikrospołeczności, jaką jest grupa osób. Ważne są wskazania grup, okazuje się, że odpowiedzi wskazują, (choć w pojedynczych wypowiedziach) bardzo różnorodne grupy wiekowe, a także o różnym charakterze aż po ludzi z problemami psychicznymi. Zastosowania dotyczą mówiąc wprost dzieci, seniorów osób chorych.

Odpowiedzi 3 b

- 1 b) Mapy, opis sceny stworzonej przez nas.
- 2 b) Tworzenie postaci, zabawa z folią
- 3 b) Folia lub chusta.
- 4 b) Folia, krzesła.
- 5 b) Praca z folią, która według mnie dobrze pokazuje konieczność współdziałania w grupie. Zajęcia z tworzenia scenek rodzajowych na podstawie „zbudowanych” wcześniej postaci.
- 6 b) Praca z marionetkami z papieru, praca z krzesłami, praca z folią.
- 7 b) Wspólne tworzenie lalek teatralnych, ćwiczenia na interpretację grupy, współpraca w grupie.
- 8 b) Praca z różnymi materiałami, fakturami, przedmiotami, które uruchamiają budowanie historii na scenie.
- 9 b) Tworzenie postaci scenicznych z różnych elementów.

Z wymienionych w odpowiedziach środków i ćwiczeń można wyciągnąć pewne uogólnienie. Jest w nim stwierdzenie, że teatr przedmiotu, plastyki, lalki stanowią bardzo przydatne narzędzie w omawianym obszarze. To istotne, bowiem wykorzystanie akurat tych „rodzajów” teatru i wrażliwości teatralnej nie jest powszechne. Pokazuje to nowość a jednocześnie skuteczność innowacyjności koncepcji wykorzystania metod teatralnych w szeroko rozumianej edukacji i działalności warsztatowej, dotyczącej różnorodnych grup.

Odpowiedzi 3 c

- 1 c) Stwierdzenie, że taka „zabawa” jest pewna dla seniorów,
- 2 c) Sprawność fizyczna uczestników determinuje formę zajęć.
- 3 c) Czas mogłoby być dłużej.
- 4 c) Ograniczenie lokalne, przełamywanie pewnych blokad kontaktu fizycznego.
- 5 c) Występująca zawsze na początku niechęć do autoprezentacji na forum grupy.

Wymienione trudności pokazują sprawy dość oczywiste, począwszy od przełamania przyzwyczajzeń, wprowadzenie tego, co nowe (szczególnie w edukacji osób dorosłych), poprzez konieczność posiadania odpowiednio długiego czasu na zajęcia, do sprawności fizycznej. Ważna jest odpowiedź 5c, przekonanie do wejścia na scenę i zagrania roli jest niezbędną kompetencją osoby prowadzącej warsztaty teatralne. Wymienione trudności nie mają charakteru rzeczy, które są nie do przewidzenia.

Odpowiedzi 3 d

- 1 d) Bardzo duża przydatność.

2 d) Jest to forma nie zawsze stosowana, umożliwia inne pokazanie świata. Widzę.

3 d) W grupie nieistotny jest wiek, lecz postrzeganie rzeczywistości.

4 d) Metody teatralne są bardzo przydatne.

5 d) Przydatne w różnych grupach wiekowych.

6 d) Poznanie metody teatralnej przydatne jest w pracy ze wszystkimi grupami wiekowymi, tworzenie lalek, obrazów, budowanie opowieści za pomocą obrazów to jest to!.

Odpowiedzi wskazują poza przydatnością metod teatralnych ich uniwersalizm. Szczególnie odpowiedzi 1 d, 5 d, uniwersalizm tu rozumiany jest, jako możliwość stosowania w różnych grupach wiekowych 5d i 6d. Odkrywczość metody pokazuje 2 d. Także w tych odpowiedziach nie występują opinie negatywne.

Odpowiedzi 3 e

1 e) Ukazanie emocji

2 e) Z różnymi grupami

3 e) W ramach warsztatów biograficznych.

4 e) Praca z uczestnikiem niepełnosprawnym, która wyzwala ich emocje.

5 e) Metody w pracy z różnymi grupami

6 e) Aktywizacja, autoprezentacja, integracja.

Odpowiedzi wskazują kilka kierunków wykorzystania poznanych metod w pracy prowadzonej przez uczestników warsztatów. Zwraca uwagę obszar emocji, różnorodności grup, w których będą wykorzystywane metody. Odpowiedzi nie są obszerne, ograniczają się do wypowiedzi hasłowych, co najwyżej jednozdaniowych. Ciekawa jest odpowiedź 3 e. Wskazuje ona dość nieoczekiwany i skonkretyzowany cel.

4.

Bardzo inspirujące warsztaty. Proszę o więcej. Dziękuję.

Takie zajęcia powinny trwać znacznie dłużej.

Bardzo ciekawy warsztat, pisanie ankiet zbyt męczące..

Bardzo ciekawe i inspirujące warsztaty.

Analiza odpowiedzi.

Ostatni punkt dotyczył ogólnej oceny warsztatów. Także i tutaj oceny są bardzo pozytywne. Ważne jest także wskazanie niechęci do wypełniania obszernych ankiet.

Wnioski

Wszystkie ankiety wybierały najwyższe lub wysokie oceny. Trzeba wskazać, że taka sytuacja mogła wynikać z różnych motywacji. Jednak potwierdzenie się odpowiedzi w kolejnych odpowiedziach świadczy po prostu o wartości metod, wartości warsztatów i ich przydatności w pracy osób objętych szkoleniem. Zatem to, co zostało założone w projekcie zostało zrealizowane.

WYWIADY, OBSERWACJE..

Spostrzeżenia sporządzono po udziale i bezpośredniej obserwacji działań projektu.

Obserwacja uczestnicząca pozwoliła na wyciągnięcie następujących wniosków:

Dla uczestników w tym szczególnie dzieci ważne są działania manualne, tworzenie lalek, a co za tym idzie przestrzeni sceny, jest to niezwykle ważne i przy właściwym prowadzeniu pozwala na realizację celów dydaktycznych. Cała działalność w tym obszarze nie pozwala na łatwe algorytmizacje i tworzenie zawsze obowiązujących recept/ W trakcie działań prowadzący, instruktor na bieżąco musi działać i interweniować. Sukces działania zależy od wiedzy i osobowości prowadzącego zajęcia. Krótko mówiąc podobnie jak w dziedzinie czystej sztuki najważniejszy jest człowiek, artysta. Ma to o tyle istotne znaczenie, że należy w roli prowadzącego zajęcia obsadzać odpowiednie osoby. Muszą one kierując się własnymi wartościami i wiedzą dostosować je do realiów prowadzonych grup.

Podsumowanie

Zakładane cele projektu zostały zrealizowane. Ważne jest rozczłonkowanie odbiorców spektaklu, a co za tym idzie świadomych odbiorców programu. Odbiorcami działań projektu były dzieci, młodzież seniorzy i osoby w wieku produkcyjnym. Wydaje się, że najważniejszą grupą, do której działania projektów powinny dotrzeć była młodzież. Osoby w tym wieku cechują się na tyle psychologiczną dojrzałością, by móc samodzielnie i twórczo chłonąć treści artystyczne i jednocześnie po refleksji kształtować własny obraz świata i życia. Działania artystyczne doprowadziły do zmiany świadomości osób, które były odbiorcami projektu. Ożywiły działania seniorów, zbudowały ich psychicznie. Trzeba jednak zauważyć, że te działania wymagają stałego prowadzenia. Inaczej mówiąc, ze względu na realia społeczne, wciąganie pokoleń do rozmowy i przekazywania doświadczeń wymaga działań zewnętrznych w tym projektów, zerwano, bowiem stare środki komunikacji międzypokoleniowej a nie wytworzono nowych.

Piotr Kostuchowski